

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ І ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ

Глобальні трансформації детермінують нову диспозицію країн у світо господарській структурі, вимагають від них ефективної адаптації своїх народно-господарських комплексів до критеріїв, що діють на регіональному та загально-світовому рівнях, пошуку власних ніш на міжнародних ринках.

Узагальнюючи всі доступні на сьогодні вітчизняні та зарубіжні джерела і враховуючи багатогранність і багатовимірність глобалізації, слід віддати належне усім визначенням, які представлені в наукових школах економіки, соціології, історії, політології, теорії міжнародних відносин. Усі вони за своєю сутністю зводяться до того, що це закономірний процес суспільного розвитку, який відповідає трьом невід'ємним компонентам філософії розвитку: об'єктивності, направленості та незворотності.

Глобалізація характеризується:

— по-перше, всеосяжним пануванням уже у світовому масштабі товарно-ринкових відносин на основі системної транснаціоналізації процесів у матеріальній і нематеріальній сферах людського буття;

— по-друге, інформаційно-комунікаційною єдністю світу, незважаючи на його існуючу соціально-культурну неоднорідність;

— по-третє, посиленням регіональних і субрегіональних процесів, що виражається у розвитку діючих і формуванні нових інтеграційних коаліцій країн.

Цілком природно, що на кожному історичному етапі цивілізаційного поступу формуються свої цілі розвитку людства. Що стосується глобалізаційного етапу, то і він сформував свою, глобальну, ціль розвитку. Концентровано її можна окреслити як реалізацію концепції сталого розвитку у світовому масштабі, яка включає такі компоненти:

— оптимізацію світового виробництва і споживання;

— соціальну конвергенцію на основі регіональних соціальних стандартів;

— досягнення світової екологічної рівноваги.

Загальновідомо, що ідея реалізації моделі сталого (стійкого) розвитку бере свої витоки від Стокгольмського форуму ООН (1972 р.) і відзначилась такими віхами, як Конференція ООН з довкілля і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.), що ухвалила історичний документ «Порядок денний XXI століття» та Йоханесбургський саміт (2002 р.). У червні 2012 р. за участі понад 100 глав держав відбулась нова конференція ООН у Бразилії «Ріо + 20». У заключному документі «Майбутнє, якого ми прагнемо» підтверджується необхідність подальшого просування ідеї сталого розвитку на всіх рівнях та інтеграції його економічної, соціальної та екологічної складових з урахуванням їх взаємозв'язку.

І хоча довгий час відношення світової спільноти до даної концепції було доволі скептичним, однак багато країн уже реалізують національні стратегії сталого розвитку.

Принципово нова якість даної концепції полягає в тому, що вона є засобом гармонізації відносин не тільки в соціальній системі «людина—суспільство», а в більш широкому середовищі, а саме соціоприродній системі, «людина—суспільство—біосфера», бо виживання людства можливе лише в цих координатах.

У сьогоденній світогосподарській архітектурі максимально реалізувати весь комплекс своїх національних інтересів і знайти своє гідне місце у новому світовому порядку можуть лише ті країни, які адаптують або, навіть, підпорядковують глобальним цілям свої національні стратегії економічного розвитку.

Національний інтерес визначає сутність як внутрішньої, так і зовнішньої політики будь-якої держави, оскільки в ньому фокусуються її пріоритетні цілі у системі міжнародного співіснування. Нагадаю, що інтерес — це усвідомлений мотив діяльності суб'єкта (людини, окремих груп, соціуму в цілому, держави), спрямований на задоволення певних потреб.

У сучасних умовах чітко виокремлюється два рівні реалізації державами своїх національних інтересів у міжнародній площині:

Перший — національні інтереси країн-лідерів світової економіки, які, нагромадивши колосальні фінансові, технологічні, інформаційні та інтелектуальні ресурси, в стратегіях національного економічного розвитку роблять ставку на зовнішньоекономічну експансію. Вони найбільшою мірою змогли скористатись вигодами глобалізації, активно використовуючи переваги міжнародного, особливо, технологічного поділу праці та відкритість світових ринків. Стабільна упродовж майже тридцяти років (до глобальної кризи) економічна динаміка США та інших країн «Великої сімки» свідчить про високу ефективність таких стратегій у реалізації національних інтересів країн.

Але глобалізація — це своєрідний «пропуск» до нових безмежних можливостей і шансів і іншим країнам, у тому числі і аутсайдерам. Чи можна звинувачувати якусь країну в тому, що її освічені та патріотично налаштовані лідери і представники національного бізнесу, розуміючись на законах розвитку суспільства, формують і успішно реалізують випереджувальні за своїм змістом і вектором дій стратегії? Це добре і своєчасно усвідомили далекоглядні керівники спешу нових індустріальних країн (1970—1980-ті рр.), а на рубежі століть і країн з так званими новостворюваними ринками — Китаю, Індії, Сінгапуру, Об'єднаних Арабських Еміратів та ін.

Результатами економічних успіхів країн-лідерів глобалізації, які втілюються сьогодні в інноваційних продуктах, якими вони заповнили світові ринки (мобільний зв'язок, комп'ютерна техніка і програмне забезпечення, автомобілі нового покоління, безкінечний ряд нових видів послуг) користується весь світ. На жаль, серед вітчизняного політикуму і, навіть, колег-учених поширена думка, що глобалізація — це суто американський проект. Переконливої аргументації на захист такої тези при цьому не наводиться, в той час як відомо, що сьогоднішнє суспільство користується більшістю благ, які містять у собі інтернаціональну вартість, тож є мірилом глобалізованості як економічного, так і соціального життя.

Щодо другого рівня реалізації національних інтересів у міжнародній сфері, то він представлений інтересами економічно слабких країн, до яких належить і Україна. Головний його вектор спрямований на захист економічного суверенітету, який є гарантією політичного суверенітету та державності, насамперед, через проведення так званої позаблокової політики. У глобальному світі це абсолютно невиправдана і безперспективна стратегія. У цьому зв'язку доречно навести вислів російського письменника М. Горького: «Якщо я не за себе, то

хто за мене? Але якщо я тільки за себе, то навіщо я?». Звичайно він мав на увазі окрему людину. Але сьогодні у взаємозалежному і нестійкому світі це повною мірою можна застосувати по відношенню до країн, бо жодна з них самостійно неспроможна забезпечити економічну та військову безпеку, усунути фінансові дисбаланси, покрити ресурсний дефіцит, а також впоратись з екологічними загрозами та природними катаклізмами.

Тож безальтернативним для таких країн є долучення до високорозвинутих в економічному та технологічному плані інтеграційних угруповань і регіональних блоків, насамперед на основі мікроінтеграції та підключення до транснаціональних виробничих мереж. Регіональна інтеграція виступає на сьогодні посередником між так званими «nation-state» та глобалізованими сферами світового господарства, адже більшість відомих у світі регіональних угруповань кінцевою метою своєї діяльності визначають вихід на найвищий рівень інтернаціоналізації — глобальну економічну інтеграцію.

А тепер повернемося до питання: хто може претендувати у сучасному світі на одержання найвищих дивідендів від здобутків глобалізації? На моє переконання, це країни, які роблять найвагоміший внесок у світовий економічний і науково-технологічний прогрес. Їх внесок можна проілюструвати наступними прикладами.

По-перше, провайдерами глобального технологічного прогресу є на сьогодні країни світової тріади (США—ЄС—Японія). Достатньо сказати, що вони продукують близько 90 % виробництва наукомісткої продукції, їм належить домінантна частка тріадичних патентних сімей, обсяг її високотехнологічного експорту перевищує відповідний показник держав з низьким доходом майже у 150 разів. Лише США продукують близько 65 % світового випуску програмних продуктів, на них із 60 світових макротехнологій, котрі забезпечують конкурентне виробництво, 20, на Німеччину — 10, на Японію — 7, на Англію та Францію — по 5, і по 2 — на Швецію, Норвегію, Італію та Швейцарію.

Визначальною умовою технологічного лідерства розвинутих країн світу є великомасштабні та постійно зростаючі обсяги фінансування НДДКР (табл. 1).

Таблиця 1

**ДИНАМІКА КАПІТАЛОВКЛАДЕНЬ У НДДКР ЗА КРАЇНАМИ СВІТУ
ПРОТЯГОМ 1981-2010 рр., % ВВП**

Країна	1981	1985	1990	1995	2000	2004	2007	2010	
								млрд дол. США	% ВВП
Австралія	0,94	1,2	1,31	1,62	1,56	1,78	...	19,0	2,21
Австрія	1,1	1,21	1,36	1,54	1,91	2,22	2,45	9,8	2,75
Бельгія	1,2	1,62	1,63	1,72	2,0	1,87	1,85	8,2	1,96
Канада	1,24	1,44	1,53	1,72	1,93	2,01	1,97	24,3	1,92
Данія	1,04	1,19	1,55	1,82	2,2	2,5	2,43	6,8	3,02
Фінляндія	1,16	1,54	1,86	2,26	3,38	3,45	3,45	7,6	3,96

Закінчення табл. 1

Країна	1981	1985	1990	1995	2000	2004	2007	2010	
								млрд дол. США	% ВВП
Франція	1,9	2,15	2,33	2,29	2,15	2,15	2,12	49,9	2,21
Німеччина	2,43	2,68	2,67	2,19	2,45	2,49	2,51	86,3	2,78
Ісландія	0,64	0,73	0,99	1,56	2,73	0,3	...
Ірландія	0,67	0,76	0,82	1,26	1,13	1,25	1,32	3,2	1,79
Італія	0,88	1,12	1,29	1,0	1,07	1,1	...	24,3	1,27
Японія	2,12	2,56	2,79	2,69	2,99	3,17	...	140,8	3,33
Корея	2,37	2,39	2,85	...	53,2	3,36
Люксембург	1,71	1,66	...	0,7	1,68
Норвегія	1,18	1,48	1,65	1,7	1,71	1,59	1,49	4,7	1,76
Швеція	2,22	2,78	2,82	3,35	3,8	3,71	3,82	12,5	3,62
Швейцарія	2,15	...	2,74	...	2,57	2,9	...	10,5	3,00
Великобританія	2,38	2,24	2,15	1,95	1,86	1,73	...	39,1	1,85
США	2,34	2,75	2,65	2,51	2,74	2,59	2,62	401,6	2,88
ЄС	1,66	1,84	1,92	1,78	1,87	1,73	...	305,0	1,90
ОЕСР	1,92	2,23	2,27	2,08	2,23	2,21	...	968,4	2,33
Китай	0,57	0,90	1,23	1,43	179,0	1,70
Індія	0,70	0,63	0,77	0,69	0,76
Російська Федерація	2,03	0,85	1,05	1,15	1,08	32,8	1,24
Південна Африка	0,86	...	4,7	0,93

Більш наочно масштаби фінансування інноваційних витрат проілюстровано на рис. 1.

Надзвичайно симптоматичним є показник глобальної доданої вартості для галузей обробної промисловості, по обраним рівням технологій регіону, країни та економіки (табл. 2).

Прикметно, що найвагоміший внесок у глобальну додану вартість сьогодні вносить Китай, насамперед, у групу товарів середньо-високих технологій (26,0). Це, насамперед, товари, що експортуються у США та Європу. Він же лідирує і в категорії низьких технологій — це товари, які експортуються в Україну та подібні їй країни.

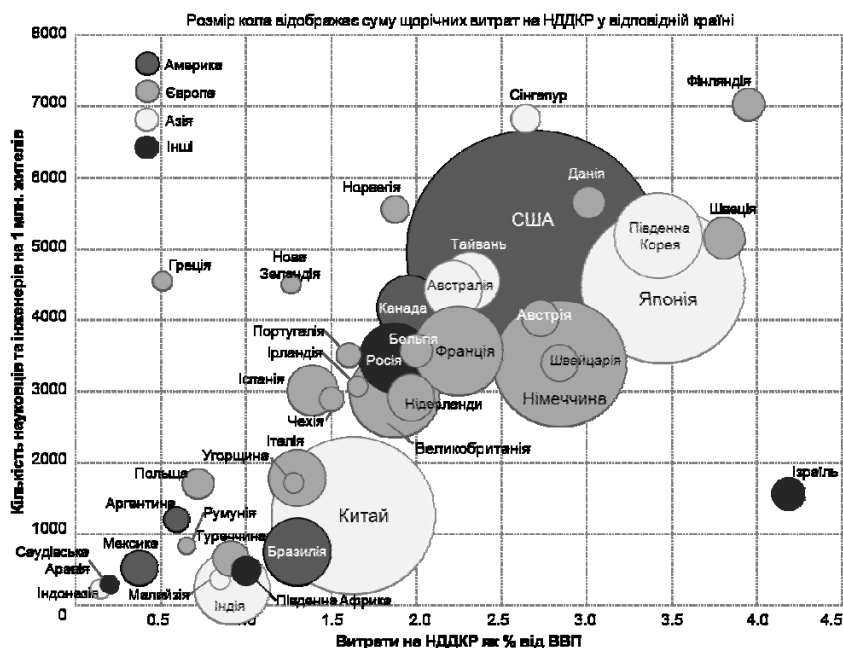

Рис. 1.

Таблиця 2

**ГЛОБАЛЬНА ДОДАНА ВАРТІСТЬ ДЛЯ ГАЛУЗЕЙ
ОБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПРОТЯГОМ 1995—2010 рр., %**

Рівень технології виробництва регіону/країни/економіки	1995	2000	2004	2006	2008	2010
Середні-високі технології						
Країни/Регіони/Економіки	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Сполучені Штати	21,7	25,5	20,4	18,8	14,3	14,4
ЄС	33,7	30,1	34,9	32,7	31,6	24,2
Японія	23,6	20,8	16,7	14,4	12,5	12,5
Китай	2,8	4,6	8,2	12,2	18,9	26,0
Азія-8	5,8	6,0	6,7	7,3	7,0	8,1
Решта країн світу	12,3	13,1	13,0	14,5	15,6	14,7
Середні-низькі технології						
Країни/Регіони/Економіки	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Сполучені Штати	19,4	24,5	22,4	21,7	18,4	17,6
ЄС	30,8	30,1	29,7	26,8	26,4	23,3
Японія	23,5	18,9	15,4	13,4	9,6	9,8

Закінчення табл. 2

Рівень технології виробництва регіону/країни/економіки	1995	2000	2004	2006	2008	2010
Китай	3,4	4,2	7,4	10,0	14,4	19,7
Азія-8	7,4	6,7	7,6	7,8	8,0	7,5
Решта країн світу	15,4	15,7	17,4	20,2	23,1	22,1
Низькі технології						
Країни/Регіони/Економіки	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Сполучені Штати	24,8	30,5	26,4	24,5	19,3	18,6
ЄС	32,5	28,3	31,9	29,1	28,6	22,4
Японія	16,7	12,7	8,8	6,5	6,1	5,9
Китай	3,3	5,1	9,1	14,2	20,6	27,7
Азія-8	7,7	7,0	6,6	6,9	6,2	6,7
Решта країн світу	15,0	16,4	17,2	18,8	19,2	18,8

Чим забезпечується така диспозиція країн на світовій технологічній карті? Зрозуміло, що, насамперед, науковими кадрами. Протягом останніх десятиліть світове лідерство за цим показником знову-таки утримують США, де за період 1995—2010 рр. кількість дослідників зростає утричі, перевищуючи темпи зростання загальної зайнятості (рис. 2).

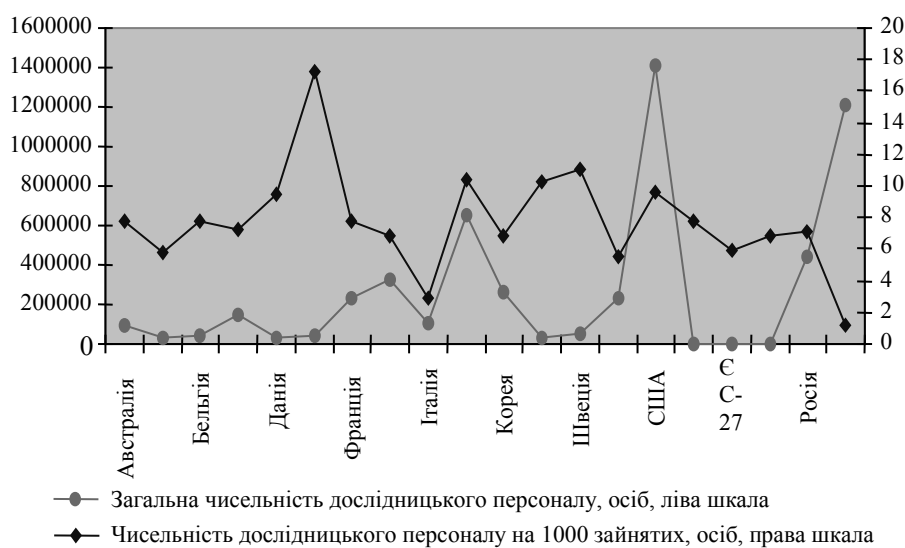

Рис. 2. Крайнові показники забезпеченості науковими кадрами у 2010 р.

Так, станом на 2010 р. за показником чисельності дослідницького персоналу на 1000 зайнятих лідирували такі країни, як Фінляндія, Швеція, Данія, Японія, США.

Ще один принциповий момент. Саме в розвинутих країнах (США, Великобританія) зародився креативний сектор економіки — який, відображаючи зростання інтелектуалізації праці і виробництва, не тільки продукує інноваційні товари, але й формує нові потреби людей, задаючи цим цивілізаційні тренди у споживанні. У США в ньому зайнято понад 30 % сукупної робочої сили.

Дуже показовою у соціалізації західного суспільства є і галузева структура капіталовкладень у НДДКР розвинутих країн світу, яка протягом останнього десятиліття зазнала істотних змін у зв'язку зі зниженням питомої частки технічних знань на користь комплексу міждисциплінарних «наук про життя» — біології, генетики, медицини, біохімії та біофізики — у зв'язку із концентрацією наукових досліджень на проблемах людини та її обслуговуванні.

Саме тому найважливішим зрушенням у структурних пропорціях наукових досліджень цих держав стало зменшення витрат на військові дослідження та одночасне зростання обсягів фінансування системи охорони здоров'я та навколишнього середовища. Цей пріоритет особливо виразний у Сполучених Штатах, де сукупні урядові витрати на дослідження у даній сфері становлять сьогодні понад 45 млрд дол. США або 55,9 %. Це характерно і для ЄС.

Цілком логічно, що саме провідні країни світу є на сьогодні основними споживачами високотехнологічної продукції — автомобілів, аерокосмічної техніки, автоматизованого конторського інформаційного устаткування, електроніки, фармацевтики, точних вимірвальних приладів, електрообладнання.

Якщо аналізувати внесок провідних країн світу у глобальне виробництво (табл. 3), то частка США становить 18,6 % глобального ВВП (24 % споживання), ЄС — 14,5 %, Японії — 5,4 %, Китаю — 14 %, Індії — 5,6 %, України — 0,4 %.

Таблиця 3

ЧАСТКА РІЗНИХ КРАЇН У ГЛОБАЛЬНОМУ ВВП у 2011 р.

Країни та їх групи	Валовий національний дохід	
	млрд дол. США	Частка у глобальному національному доході, %
Країни з низьким доходом	1108,4	1,3
Країни з середнім доходом	36635,1	45,1
Країни з високим доходом	43626,5	53,6
США	15094	18,6
Японія	4383,3	5,4
ЄС	11756,5	14,5
Китай	11379,2	14,0
Індія	4533,9	5,6
Україна	331,4	0,4
Всього	81176,7	100

Щодо географічного розподілу найкрупніших ТНК світу, які на сьогодні визначають «обличчя» світової економіки і будуть визначати напрямки її подальшого розвитку, то у списку 100 найкрупніших нефінансових ТНК світу 21 корпорація належить США, по 13 — Великобританії і Франції, 11 — Німеччині та 8 — Японії.

Звернемось до табл. 4, у якій представлено двадцятку світових нефінансових корпорацій-лідерів.

Таблиця 4

ТОП-20 НЕФІНАНСОВИХ КОРПОРАЦІЙ СВІТУ у 2011 р.

Рейтинг за вартістю зарубіжних активів	Корпорація	Країна базування	Зайнятість		Індекс транснаціоналізації, %
			іноземна	всього	
1	General Electric Co	США	170 000	301 000	59,7
2	Royal Dutch Shell plc	Нідерланди/ США	75 000	90 000	76,4
3	BP plc	Великобританія	68 005	83 433	83,8
4	Exxon Mobil Corporation	США	49 496	82 100	66,0
5	Toyota Motor Corporation	Японія	123 655	325 905	52,1
6	Total SA	Франція	61 067	96 104	77,7
7	GDF Suez	Франція	110 554	218 873	60,6
8	Vodafone Group Plc	Великобританія	75 476	83 862	90,2
9	Enel SpA	Італія	36 656	75 360	58,1
10	Telefonica SA	Іспанія	231 066	286 145	78,3
11	Chevron Corporation	США	31 000	61 000	58,8
12	E.ON AG	Німеччина	43 756	78 889	58,7
13	Eni SpA	Італія	45 516	78 686	62,8
14	ArcelorMittal	Люксембург	197 149	260 523	90,5
15	Nestlé SA	Швейцарія	318 301	328 000	96,9
16	Volkswagen Group	Німеччина	277 105	501 956	61,8
17	Siemens AG	Німеччина	244 000	360 000	77,4
18	Anheuser-Busch InBev NV	Бельгія	108 446	116 278	92,4
19	Honda Motor Co Ltd	Японія	109 400	179 060	70,7
20	Deutsche Telekom AG	Німеччина	113 568	235 132	54,4

Більше половини зайнятих на цих фірмах працюють за кордоном, що свідчить про створення додаткових робочих місць у приймаючих країнах. Зокрема, заслуговує на увагу індекс транснаціоналізації компанії Нестле (Швейцарія), який становить 96,9%.

Певне уявлення щодо країнового внеску у фінансову глобалізацію дають дані табл. 5, які свідчать про левову частку розвинутих країн у ключових її показниках — капіталізації фондових ринків, обсяги банківських депозитів, валові зовнішні активи та зобов'язання та ін. Загальновідомо, що саме вони відкривають корпоративному сектору практично необмежені можливості отримання фінансування, а отже забезпечують умови для економічного зростання країн.

Таблиця 5

**ЧАСТКА РОЗВИНУТИХ КРАЇН СВІТУ
В КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, %**

Показник	2006 р.
Капіталізація фондових ринків	83,3
Випуск боргових зобов'язань	90,9
Банківські депозити	79,1
Валові зовнішні активи	85,6
Валові зовнішні зобов'язання	86,5
Боргові активи	88,6
Боргові зобов'язання	90,3
Експорт портфельних інвестицій	90,8
Імпорт портфельних інвестицій	86,2
Зарубіжні прямі інвестиції	89,1
Прямі іноземні інвестиції	73,8
Глобальні валютні резерви	28,3

Звичайно, можна дискутувати про те, як надмонополізація розвинутими країнами фінансових ринків спровокувала глобальну фінансову кризу 2008 р. Але це — вже інше питання, а саме: відставання інституціоналізації цих процесів, необхідності створення міжнародних структур контролю за фінансовими операціями.

Що стосується інвестиційної компоненти економічної глобалізації, то внесок розвинутих країн — безперечний (рис. 3).

Так, завдяки поширеній практиці злиттів і поглинань, які здійснюють ТНК, їм вдалося суттєво наростити обсяги прямих іноземних інвестицій. При цьому близько 70 % цієї суми припадає на розвинуті країни світу, що є свідченням того, що сучасні процеси міжрегіонального переливання глобального інвестиційного капіталу ґрунтуються не лише на політичній стабільності та вигідному географічному положенні країн, але й на високому рівні розвитку їх національ-

них економік, ділової інфраструктури, банківської системи та ринків капіталів, відсутності корупції, а також на широкому залученні держав до світової торгівлі і технологічного обміну.

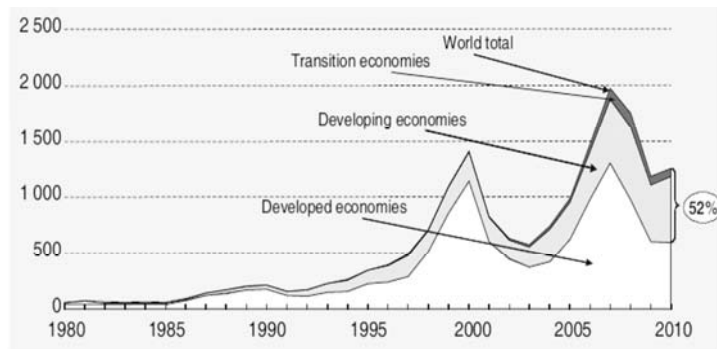

Рис. 3. Розподіл світових інвестицій за групами країн протягом 1980—2010 рр., млрд дол. США

Важливим мірилом глобалізаційних процесів є світова динаміка соціальних показників. Глобалізацію звинувачують у тому, що вона не пододала бідності і не забезпечила соціальної рівності і справедливості. Як науковці, ми знаємо, що це ідеал, якого ніколи досягнути не можна. Але він спонукає до дії. І світова спільнота діє. Конкретно щодо рівня бідності. Багато публікацій є необ'єктивними, оскільки стверджують, що бідність не знижується. Але ми спираємось на розрахунки Х. Сала-і-Мартіна (табл. 6), які свідчать про суттєве скорочення за 1970—2006 рр. рівня бідності за всіма визнаними на сьогодні критеріями оцінки його рівня.

Таблиця 6

РІВЕНЬ БІДНОСТІ (РБ) ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ БІДНОГО НАСЕЛЕННЯ (ЧБН) У СВІТІ ПРОТЯГОМ 1970-2006 рр.

Рік	Чисельність світового населення, млрд. осіб	Критерій бідності									
		1 дол. США на день		2 дол. США на день		3 дол. США на день		5 дол. США на день		10 дол. США на день	
		РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб
1970	3,6	26,8	967,6	45,2	1629,9	55,1	1987,1	64,7	2334,6	77,2	2785,4
1975	4,0	23,3	927,5	43,1	1713,5	53,5	2127,3	62,9	2500,9	74,2	2949,7
1980	4,3	17,5	761,9	38,7	1680,1	50,6	2196,7	61,3	2661,7	72,1	3131,7
1985	4,8	10,0	478,2	31,3	1498,9	47,1	2256,3	61,2	2929,3	72,4	3464,9
1990	5,2	8,2	430,1	24,9	1305,3	39,5	2073,4	57,2	3000,9	72,4	3798,3
1995	5,7	7,6	433,9	21,4	1211,3	34,9	1973,3	53,1	3003,0	71,9	4067,4

Закінчення табл. 6

Рік	Чисельність світового населення, млрд. осіб	Критерій бідності									
		1 дол. США на день		2 дол. США на день		3 дол. США на день		5 дол. США на день		10 дол. США на день	
		РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб
2000	6,0	6,4	385,5	16,2	982,6	27,6	1668,5	46,3	2797,3	68,2	4124,6
2002	6,2	6,2	383,5	15,5	959,4	26,2	1621,2	44,3	2743,9	66,4	4112,1
2004	6,3	5,8	364,9	14,4	913,9	24,1	1530,1	41,3	2616,3	63,7	4041,0
2006	6,5	5,4	350,4	13,0	847,0	21,5	1392,9	37,4	2426,6	60,3	3915,2
Зміна протягом 1970-2006 рр., %	79,9	-21,4	-63,8	-32,2	-48,0	-33,6	-29,9	-27,3	3,81	-16,9	40,6
Зміна протягом 1990-2006 рр., %	23,7	-2,8	-18,5	-11,9	-35,1	-18,0	-32,8	-19,8	-19,2	-12,1	3,08

Що стосується регіонального виміру процесів скорочення абсолютної чисельності бідного населення, то в останні десятиліття вони набули усталеного характеру практично в усіх регіонах світу, крім Африки (рис. 4).

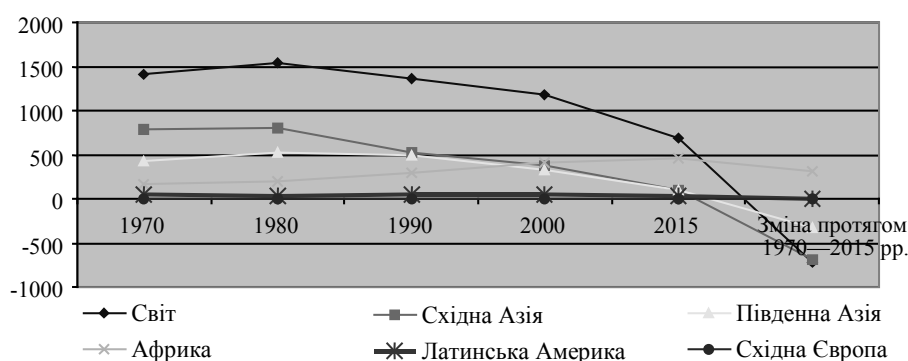

Рис. 4. Чисельність населення, що проживає за межею бідності, за регіонами світу протягом 1970—2015 рр., млн осіб

Вражаючі успіхи східно-азійського регіону в боротьбі з бідністю досягнуті передусім завдяки Китаю, Індонезії і Таїланду, які протягом останніх тридцяти років скоротили рівень бідності з 32 % до 3,1 %. Це дозволило скоротити частку Східної Азії у загальній чисельності бідного населення у світі з 50 % у 1970 р. до 10 % у 2000 р.

З цього стає очевидним той факт, що саме глобалізація забезпечує більш високий рівень збалансування національних інтересів, аніж усі попередні етапи розвитку суспільства, бо вона це робить на основі інтелектуального, наукового і технічного прогресу, а не на основі військово-насильницьких методів. Це повинно

орієнтувати світову спільноту на оптимістичне сприйняття глобалізаційних процесів у напрямку приборкання та підкорення її творчої енергії реалізації інтересів усіх людей планети. Це можливо тільки на основі, з одного боку, справедливішого розподілу позитивних результатів глобалізації між народами, а з другого — більш рівномірного розподілу її затрат за умов включення в глобалізаційні процеси енергії та талантів кожного землянина.

Не випадково, глобальна еліта, яка нині формується, через систему ООН зініціювала зміну курсу загальноцивілізаційного розвитку з 2005 р., що триватиме не менше десяти років. Декада 2005—2014 рр. була оголошена ООН початком всесвітнього переходу до нової моделі освіти, адекватній стійкому розвитку. В рамках цього проекту були організовані всесвітній форум ООН по освіті в інтересах стійкого розвитку в Індії і ухвалена Економічною комісією ООН «Стратегія освіти для стійкого розвитку».

Реалізація концепції сталого розвитку, як глобальної цілі людства, буде залежати від успішного розв'язання чотирьох, визначених експертами Всесвітнього економічного форуму, глобальних викликів, з якими упродовж найближчих півстоліття буде стикатися суспільство. Це:

- фінансові дисбаланси;
- енергетичний дефіцит;
- зростання цін на продукти харчування;
- забезпечення людства питною водою.

Щодо стратегії транснаціоналізації національної економіки України, то в ній відсутні дві ключові речі: вона абсолютно виключена із міжнародних інноваційних процесів і фактично закрита для іноземних інвестицій через відомі для усіх причини.

Безперечно, глобалізація, як процес системної трансформації світу, характеризується суперечливістю, контрастністю, асиметричністю. Вирішуючи одні проблеми, вона породжує інші, змушує людство думати, мислити, приймати неординарні рішення. І цим вона цікава, насамперед, для нас — дослідників.

Усі ми розуміємо, що наукові конференції не можуть суттєво вплинути на глобалізацію. Тому ми ставимо перед собою три неглобальні цілі:

- формування нашої спільної позиції у викладанні курсу «Глобальна економіка» для магістрів;
- задати нові напрямки наукових досліджень;
- сформулювати пропозиції з даної проблематики органам державної влади, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність.